

Podgorica, 31. decembar 2021. godine

Obavještenje o primjeni stope bafera za strukturni sistemski rizik

Odlukom o primjeni stope bafera za strukturni sistemski rizik („Sl. list Crne Gore“ br. 139/21), a u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21), Centralna banka Crne Gore je, po prvi put, odredila stopu bafera za strukturni sistemski rizik. Stopa je određena na nivou od 1,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku, a biće u primjeni počev od 1. januara 2022. godine.

Stopa od 1,5% primjenjuje se na sve kreditne institucije u Crnoj Gori, i to jednako na izloženosti u Crnoj Gori i u drugim državama. Zbog jednakog tretmana izloženosti, iz člana 165 Zakona o kreditnim institucijama proizilazi da ukoliko data kreditna institucija bude podlijeerala i zahtjevu za bafer za ostale sistemski važne kreditne institucije, tada će ona biti dužna da održava samo onaj bafer koji je veći.

U skladu sa članom 156 Zakona o kreditnim institucijama, CBCG je dužna da uz odluku o stopi bafera za strukturni sistemski rizik objavi i obavještenje na svojoj internet stranici, a istim članom su propisane i informacije koje pomenuto obavještenje mora da sadrži. U nastavku su prikazani ključni segmenti analitičke podloge na bazi koje je donijeta odluka o stopi bafera za strukturni sistemski rizik.

Strukturni sistemski rizici se nalaze na povišenom nivou, budući da su strukturne ranjivosti sistema koje su bile prisutne i ranije postale još izraženije usljed pandemije koronavirusa.

Većina strukturnih sistemskih rizika dolazi iz realne ekonomije, odnosno iz makroekonomskih neravnoteža, više nego iz samog bankarskog sektora odnosno finansijskog sistema.

Jedna od glavnih karakteristika ekonomije Crne Gore su perzistentno visoki deficiti tekućeg računa. Oni se dijelom finansiraju zaduživanjem iz inostranstva, kako privatnog tako i državnog sektora, usljed čega je spoljni dug Crne Gore u kontinuitetu visok, i u porastu od kada postoji ta serija podataka.

Privreda je dominantno bazirana na uslugama, sa snažnim učešćem aktivnosti koje su povezane sa turizmom, posebno osjetljivim u situacijama poput trenutne pandemije.

Javni dug, u odnosu na BDP, ima dugogodišnju tendenciju porasta uz prisustvo konstantnih budžetskih deficita. Iako je situacija stabilizovana tokom prva tri kvartala 2021. ostvarivanjem pada duga i mnogo manjim budžetskim deficitom u odnosu na 2020. godinu, kao godinu izbijanja pandemije, ranjivosti po tom pitanju ostaju.

Stopa nezaposlenosti, prema anketi o radnoj snazi, u drugom kvartalu 2021. iznosila je 17,1%, a stopa aktivnosti 46,8%. U kombinaciji sa rastućom zaduženošću stanovništva prema bankama u posljednjih nekoliko godina, pomenuto predstavlja opasnost po finansije stanovništva i time posredno po bilanse banaka.

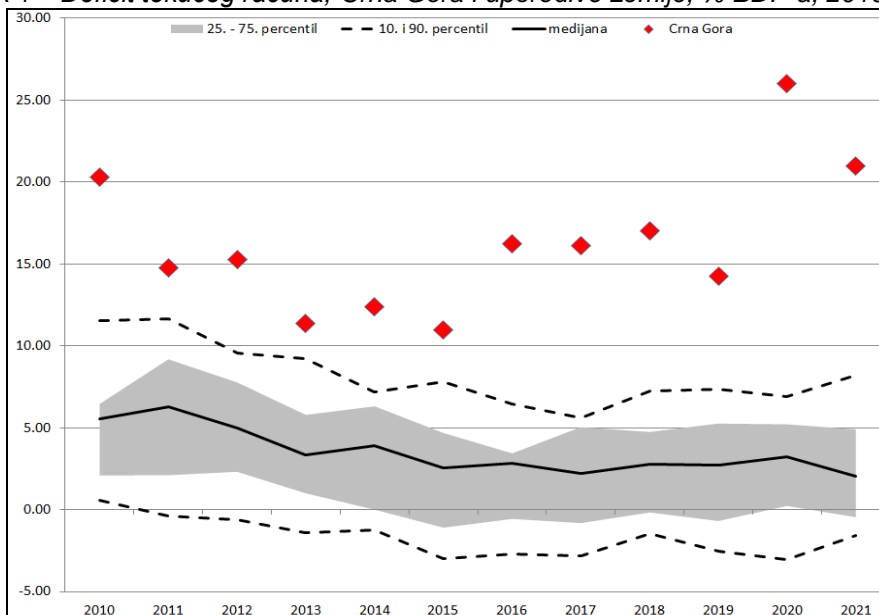
Takođe, zaduženost nefinansijskog sektora prema bankama je u porastu, no taj porast je mnogo blaži u odnosu na onaj kod stanovništva. Zabrinjavajući je i rast broja privrednih subjekata koji su blokirani u sistemu prinudne naplate, kao i rast duga po blokadi¹.

S obzirom na navedeno, CBCG uvela je stopu bafera za strukturni sistemski rizik od 1,5%. CBCG će, u skladu sa svojim makroprudencionim nadležnostima, nastaviti konstantno da prati razvoj sistemskih rizika strukturne prirode, uz formalno preispitivanje stope bafera za strukturni sistemski rizik najmanje svake dvije godine.

¹ Više podataka koji se koriste za ocjenu finansijskog stanja preduzeća i stanovništva su neadekvatnog kvaliteta, a neki podaci se još uvijek ne proizvode.

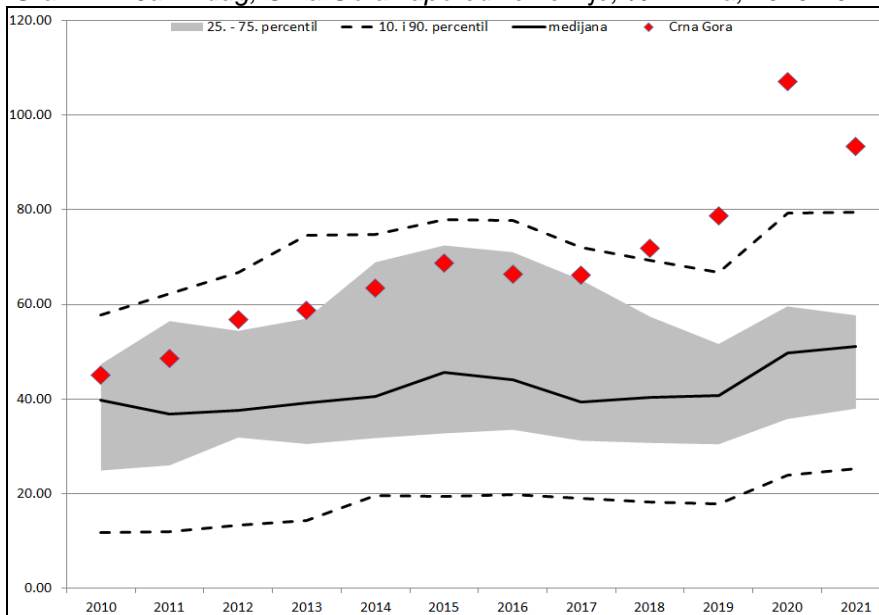
PRILOG: Grafički prikaz odabranih pokazatelja

Grafik 1 – Deficit tekućeg računa, Crna Gora i uporedive zemlje, % BDP-a, 2010-2021.

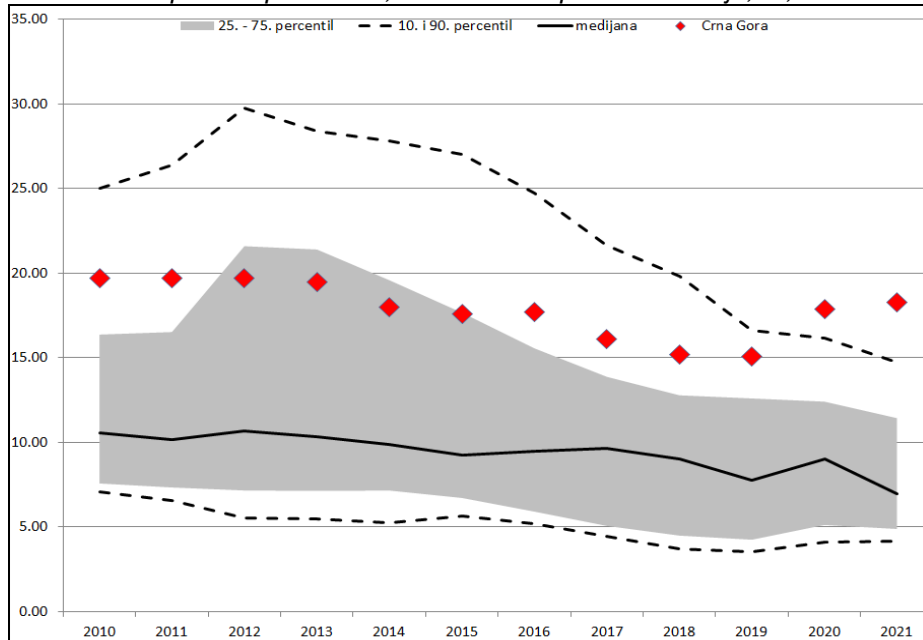
Deficit tekućeg računa kao procenat BDP-a. Uporedive zemlje su: Albanija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Kosovo, Mađarska, Moldavija, Poljska, Rumunija, Rusija, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska i Ukrajina – koje, zajedno sa Crnom Gorom, kod MMF-a čine grupu „Evropske zemlje u razvoju i usponu“. Izvor podataka: MMF (WEO Database October 2021)

Grafik 2 – Javni dug, Crna Gora i uporedive zemlje, % BDP-a, 2010-2021.

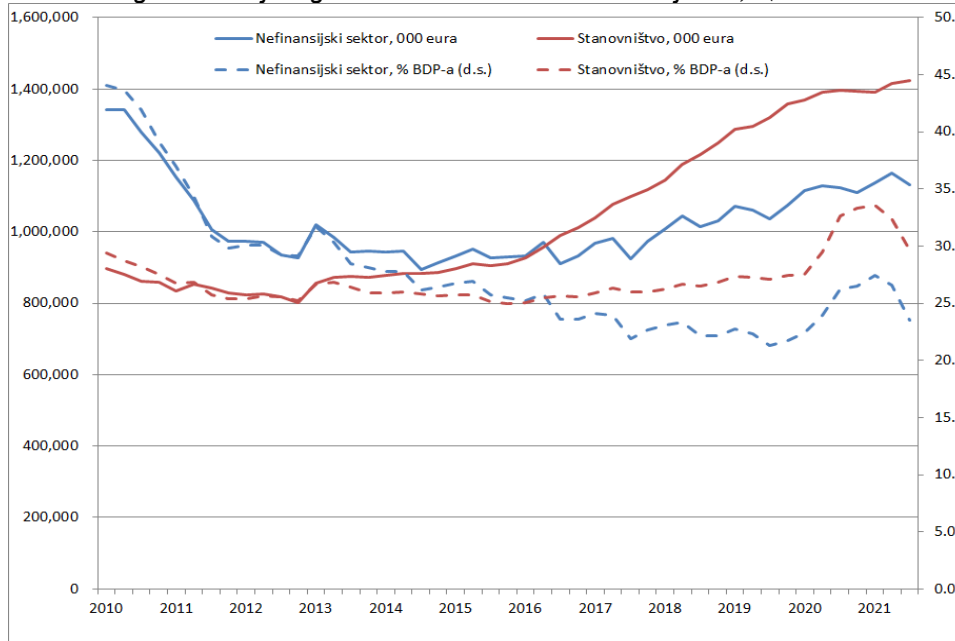
Javni dug kao procenat BDP-a. Uporedive zemlje su: Albanija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Kosovo, Mađarska, Moldavija, Poljska, Rumunija, Rusija, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska i Ukrajina – koje, zajedno sa Crnom Gorom, kod MMF-a čine grupu „Evropske zemlje u razvoju i usponu“. Izvor podataka: MMF (WEO Database October 2021)

Grafik 3 – Stopa nezaposlenosti, Crna Gora i uporedive zemlje, %, 2010-2021.

Stopa nezaposlenosti. Uporedive zemlje su: Albanija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Kosovo, Mađarska, Moldavija, Poljska, Rumunija, Rusija, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska i Ukrajina – koje, zajedno sa Crnom Gorom, kod MMF-a čine grupu „Evropske zemlje u razvoju i usponu“. Izvori podataka: za Crnu Goru – Monstat; za ostale zemlje – MMF (WEO Database October 2021)

Grafik 4 – Dug nefinansijskog sektora i stanovništva u Crnoj Gori, Q1 2010 – Q3 2021.

Dug nefinansijskog sektora i stanovništva po kreditima prema bankama u Crnoj Gori, u hiljadama eura i kao procenat BDP-a. Podaci o BDP-u su preračunati kao godišnji kumulativi, tj. kao zbir vrijednosti BDP-a u datom kvartalu i tri prethodna kvartala. Izvori podataka: krediti nefinansijskog sektora i stanovništva – CBCG; BDP – Monstat, kalkulacije CBCG